

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2021

Innehållsförteckning

Inledning	6
Information om svensk lagstiftning.....	6
Statsrådsberedningen	7
Kontakt.....	7
Arbetsmarknadsdepartementet	8
Kontakt.....	8
Förebyggande av våld i nära relationer.....	8
Myndigheter får möjlighet att samverka med Europeiska arbetsmyndigheten (ELA).....	9
Ideella organisationer får statsbidrag för att främja mötesplatser för unga hbtqi-personer.....	9
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin.....	10
Ideella organisationer får statsbidrag med anledning av coronapandemin	10
En tillfällig möjlighet för företagare att vidta marknadsföringsåtgärder med bibehållen arbetslöshetsersättning.....	10
Finansdepartementet	11
Kontakt.....	11
Nya regler för att förhindra en typ av skatteplanering införs.....	11
FOU-avdraget förstärks ytterligare.....	12
Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen.....	12
Beräkningen av bilförmån justeras.....	13
Ändrade mervärdesskatte regler vid e-handel mellan företag och konsumenter.....	13
Skatten slopas för fler som producerar egen el.....	13
Privat initiativrätt stärks för snabbare detaljplaneläggning.....	14
Ändringar för att underlätta nedskrivningar för finansiella företag i kris.....	14
Vissa utpekade myndigheter ska ansluta sig till Statens servicecenters tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering.....	15
Tullverket får utökade möjligheter att besluta om postspärrar.....	15
Nya EU-bestämmelser införs om tullkontroller av kontanta medel.....	16
Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott.....	16
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin.....	17
Skatte- och avgiftsfriheten för förmån av fri parkering och gåva till anställda förlängs.....	17
Beslut om stöd vid korttidsarbete blir offentliga.....	17
Arbetsgivaravgifterna för unga sänks ytterligare under juni–augusti 2021	18

Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda.....	18
Försvarsdepartementet	19
Kontakt.....	19
En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt införs	19
Infrastrukturdepartementet.....	20
Kontakt.....	20
Särskilt investeringsutrymme införs för att öka kapacitet i elnät	20
Åldersgränsen för att få flyga drönare sänks	20
Miljöstyrande start- och landningsavgifter införs	21
Förarbevis för vattenskoter införs	21
En reduktionsplikt för flygfotogen införs.....	22
Hållbarhetskriterier införs även för fasta och gasformiga biobränslen.....	22
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin	23
Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis.....	23
Det tillfälligt anpassade sjöfartsstödet förlängs	23
Justitiedepartementet.....	25
Kontakt.....	25
Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet.....	25
Ökad ordning och säkerhet i frivården	26
En särskild straffbestämmelse för uppmaning till självmord införs.....	26
Villkorlig frigivning ska kunna skjutas upp i större utsträckning.....	26
Kontroll- och stödmöjligheter av personer som dömts till skyddstillsyn utökas	27
Regler om säkra ursprungsländer	27
Ett starkare skydd för betalningsverktyg införs	28
Den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES förbättras.....	28
Det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar	29
Sammansättningsreglerna för mark- och miljödomstolarna blir mer ändamålsenliga	29
Möjligheterna att utreda förlisningen av passagerarfartyget Estonia utvidgas	29
Ökad rättssäkerhet och minskad isolering med nya regler för häktningar	30
Myndigheter får ytterligare verktyg för att kontrollera utländska medborgare som vistas i Sverige	30
Barnrättsperspektivet i vårdnadstvister stärks	31
Förbud mot erkännande av utländska månggiften införs.....	31
Konkurshanteringen blir effektivare.....	32
Tillsynen över fastighetsmäklarbranschen förstärks.....	32

Stärkt skydd för geografiska beteckningar och tydligare regler vid registrering av varumärken och företagsnamn i ond tro.....	33
Kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete införs till avtalet mellan EU och Förenade kungariket	33
Ändrade regler i utlänningslagen	34
Kontrollen över explosiva varor skärps	35
Förbättrade villkor för skuldsatta barnfamiljer vid löneutmätning	35
Säkerheten stärks för vissa identitets- och uppehållshandlingar	36
Kulturdepartementet	37
Kontakt	37
Lättnader i kriterierna för att få redaktionsstöd återinförs	37
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin	37
Ny stödperiod införs för inställda och uppskjutna kulturevenemang.....	37
Statligt stöd till organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer	38
Miljödepartementet	39
Kontakt	39
Utökad stöd för åtgärder som minskar utsläpp.....	39
Utsläppsgränsen skärps och bonusbelopp höjs för klimatbonusbilar	39
Möjligheten att ge dispens från EU:s kemikalielagstiftning utökas	40
Användningen av bekämpningsmedel skärps.....	40
Naturvårdsverket får tydlig grund för att avslå ansökningar om gratis tilldelning av utsläppsrätter	40
Ändring av anmälningsplikt och tillsyn när allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling.....	41
Näringsdepartementet	42
Kontakt	42
Konkurrensverket får större befogenheter	42
Ändrade regler för kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan	42
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin	43
Giltighetstiden för undersökningstillstånd förlängs	43
Hysesstödet återinförs för 2021.....	44
Researrangörer får möjlighet att låna till återbetalningar	44
Handelsbolag kan få statligt omsättningsstöd	45
Statligt omsättningsstöd till enskilda näringsidkare förlängs	45
Socialdepartementet	47
Kontakt	47
Nationell läkemedelslista införs.....	47
Återhämtningsbonus införs i vård- och äldreomsorgen	48
Skyddet stärks för den enskilde vid estetiska behandlingar	48
Primärvårdens definition ändras och dess grunduppdrag lagregleras	49
Målgruppen för stöd ur Allmänna arvsfonden utökas	49

Riktålder för pension bestäms till 67 år för år 2027	50
Bastjänstgöring införs som en inledande del i läkarnas specialiseringstjänstgöring	50
Lagar och förordningar med anledning av spridningen av coronapandemin	51
Begränsning av antalet deltagare på allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.....	51
Ett tilläggsbidrag till barnfamiljer införs inom bostadsbidraget.....	51
Utbildningsdepartementet	53
Kontakt	53
Möjlighet att införa betygssättning från årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och från årskurs 5 i specialskolan införs	53
Fortbildning av förskollärare för kompetens att undervisa i grundskolan införs	54
Nya fortbildningsinsatser införs för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare.....	54
Möjligheten att få statsbidrag för utbildning för lärare i yrkesämnen förlängs ett år	55
Statsbidrag för att främja lärares praktisknära forskning inom skolväsendet införs	55
Åtgärder vidtas för att öka lärarkompetensen	56
Forskarutbildade ges fortsatt möjlighet att läsa en kompletterande pedagogisk utbildning för att få en ämneslärarexamen	56
Nya bestämmelser om akademisk frihet, livslångt lärande, internationalisering och samverkan.....	57
Skolans undervisning om sexualitet, samtycke och relationer förstärks ...	57
De med störst behov av utbildning prioriteras för urval och högskoleförberedande examen inom kommunal vuxenutbildning.....	58
Fokus på kunskap och bildning i nya kurs- och ämnesplaner.....	59
Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin	59
Fribeloppet för studiemedel slopas även under 2021.....	59
Möjligheten att utfärda slutbetyg i komvux förlängs fyra år.....	60
Sänkt avgift för prövning av betyg för vissa elever.....	60
Utrikesdepartementet.....	62
Kontakt	62
Dröjsmålstalan införs vid erkännande av yrkeskvalifikationer.....	62
Fortsatt befogenhet att utöva marknads kontroll av varor och produkter	63

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som träder i kraft under första halvåret 2021 eller en tid därefter, både lagar och förordningar som är nya och ändringar i befintliga. Lagar och förordningar med anledning av spridningen av coronapandemin är i förekommande fall samlade under en egen rubrik under respektive departement.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). Från och med april 2018 publiceras SFS elektroniskt på webbplatsen www.svenskforfattningssamling.se. Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2020:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt för att samordna den svenska EU-politiken.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Stefan Löfven:

Pressekreterare Maria Soläng

Tfn 072-206 19 47

Pressekreterare Mikael Lindström:

Tfn 073-078 52 60

Presskontakt hos EU-minister Hans Dahlgren:

Pressekreterare Darina Agha

Tfn 073-5928548

Till halvårsskiftet 2021 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och mänskliga rättigheter på nationell nivå. Dessutom ansvarar departementet för arbetet för integration, mot segregation, rasism och diskriminering samt för att stärka hbtqi-personers (homosexuella, bisexuella, transpersoner, queer och intersexpersoner) och barns rättigheter.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknadsminister Eva Nordmark:

Pressekreterare Jennie Zetterström

Tfn 073-053 92 70

Presskontakt hos jämställdhets- och bostadsminister samt minister med ansvar för stadsutveckling och arbetet mot segregation och diskriminering
Märta Stenevi:

Pressekreterare Frida Färlin

Tfn 073-078 52 24

Pressekreterare Henrik Jalalian

Tfn 073-034 83 38

Förebyggande av våld i nära relationer

Ändring: Socialtjänstlagen (2001:453), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), patientsäkerhetslagen (2010:659), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), socialtjänstförordningen (2001:937)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:163 Förebyggande av våld i nära relationer

SFS: 2021:645-649

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

Det införs en bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden ska verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

Bestämmelser införs även i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen om att särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med utsätter barnet eller en närstående för våld eller andra

övergrepp. Det införs dessutom en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt för socialtjänsten och hälso- och sjukvården att under vissa förutsättningar lämna uppgifter till Polismyndigheten för att förhindra ett allvarigare vålds- frids- eller sexualbrott.

Myndigheter får möjlighet att samverka med Europeiska arbetsmyndigheten (ELA)

Ny förordning: Förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

Ändring: Förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket
SFS: 2021:566

Beslutsunderlag: Ds 2021:4 Kompletterande åtgärder till EU:s förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (ELA)

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

Europeiska arbetsmyndigheten (ELA) inrättades 2019 genom EU-förordning 2019/1149 (ELA-förordningen). Den nya förordningen innehåller kompletterande bestämmelser till ELA-förordningen och syftar till att reglera förvaltningsmyndigheters behörighet att samverka med ELA i olika frågor.

Ändringen i Arbetsmiljöverkets instruktion innebär att myndigheten får ansvar för att övergripande samordna frågor som omfattas av ELA-förordningen. Arbetsmiljöverket får också i uppgift att representera Sverige i Europeiskt forum för att förbättra samarbetet när det gäller att bekämpa odeklarerat arbete.

Ideella organisationer får statsbidrag för att främja mötesplatser för unga hbtqi-personer

Ny förordning: Förordning (2021:227) om statsbidrag för insatser som främjar mötesplatser för unga hbtqi-personer

SFS: 2021:227

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Förordningen innebär att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får möjlighet att fördela bidrag till ideella organisationer, inklusive stiftelser och trossamfund, för insatser som främjar mötesplatser för unga hbtqi-personer. Bidraget fördelas efter ansökan som projektbidrag.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Ideella organisationer får statsbidrag med anledning av coronapandemin

Ny förordning: Förordning (2021:133) om statsbidrag till vissa ideella organisationer med anledning av utbrottet av covid-19

SFS: 2021:133

Ikraftträdande: 1 april 2021

Gäller till och med: 31 december 2021

Förordningen innebär att Socialstyrelsen får möjlighet att fördela bidrag till ideella organisationer som arbetar med barn i utsatta situationer samt organisationer som arbetar med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtqi-personer samt mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Bidraget syftar till att stödja organisationer som med anledning av coronapandemin behöver anpassa eller förstärka sin stödverksamhet för att möta ökade eller förändrade behov hos målgruppen.

Ändringen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

En tillfällig möjlighet för företagare att vidta marknadsföringsåtgärder med bibehållen arbetslöshetsersättning

Ändring: Förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring

SFS: 2021:315

Ikraftträdande: 1 juni 2021

Gäller till och med: 31 december 2021

En ändring görs i den tillfälliga bestämmelse som möjliggör för en företagare att vidta vissa begränsade åtgärder i näringsverksamheten och ändå anses arbetslös. Ändringen innebär att en företagare med bibehållen arbetslöshetsersättning kan vidta marknadsföringsåtgärder genom exempelvis kund- eller leverantörskontakter eller uppdateringar av webbplatser eller sociala medier, om syftet med åtgärderna endast är att senare kunna återuppta verksamheten.

Ändringen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, bostäder och samhällsplanering samt konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Magdalena Andersson:

Pressekreterare Johan Ekström

Tfn 073-086 32 01

Pressekreterare Isabel Lundin

Tfn 076-296 46 38

Presskontakt hos finansmarknadsminister och biträdande finansminister Åsa Lindhagen:

Pressekreterare Daniel Dickson

Tfn 073-820 84 89

Presskontakt hos civilminister Lena Micko:

Pressekreterare Nora Suni

Tfn 076-131 24 59

Nya regler för att förhindra en typ av skatteplanering införs

Ändring: Lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt och inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:111

SFS: 2021:473-474

Ikraftträdande: 1 juli 2021

De nya reglerna syftar till att motverka skatteplanering genom så kallade omvända hybrida mismatchningar som uppkommer på grund av skillnader i olika länders skattelagstiftning. Ändringarna innebär en utökad skattskyldighet i vissa situationer där utländska juridiska personer har inkomster från ett svenskt handelsbolag, om det föreligger intressegemenskap.

FOU-avdraget förstärks ytterligare

Ändring: Socialavgiftslagen (2000:980)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:110

SFS: 2021:407

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Det så kallade FOU-avdraget innebär att arbetsgivare betalar lägre arbetsgivaravgifter för anställda som arbetar med forskning och utveckling. Avdraget förstärks nu ytterligare genom att arbetstidsvillkoret, det vill säga kravet på hur stor del av arbetstiden under en kalendermånad som den anställda ska ha arbetat med forskning eller utveckling för att arbetsgivaren ska få göra avdrag, sänks till minst hälften i stället för minst tre fjärdedelar av arbetstiden. Dessutom höjs taket för nedsättningen från 450 000 kronor till 600 000 kronor per månad.

Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen

Ändring: Folkbokföringslagen (1991:481), lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret, lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, folkbokföringsförordningen (1991:749), förordningen (1998:1234) om det statliga personadressregistret, studiestödsdataförordningen (2009:321)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:160 Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen

SFS: 2021:375–380

Ikraftträdande: 18 juni 2021

Ändringarna skapar bättre förutsättningar för att folkbokföringen ska innehålla korrekta uppgifter. Skyldigheten att underrätta Skatteverket om misstänkta fel i folkbokföringen utvidgas till att omfatta i huvudsak samtliga myndigheter och gälla fler uppgifter. Som ett led i att stärka systemet med samordningsnummer införs en möjlighet att förklara numren vilande.

En skyldighet införs även för enskilda med samordningsnummer att anmäla uppgift om ändrad kontaktadress till Skatteverket. Det blir vidare möjligt att tilldela samordningsnummer efter ansökan av enskild som har en sådan anknytning till Sverige att personen kan antas behöva en identitetsbeteckning. En sådan ansökan förenas med en utökad identitetskontroll. Därutöver görs en viss utvidgning av vilka uppgifter som får behandlas i folkbokföringsdatabasen och i det statliga personadressregistret (SPAR).

Beräkningen av bilförmån justeras

Ändring: Inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:156

SFS: 2021:473

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Den schablon som används för att beräkna värdet av bilförmån justeras på så sätt att två delbelopp i beräkningen ändras – det ränterelaterade beloppet och det prisrelaterade beloppet. Syftet är att förmånsvärdet bättre ska spegla kostnaden av att ha en privatägd bil. Förändringen är en del av regeringens gröna skatteväxling, där höjda miljöskatter växlas mot sänkt skatt på jobb och företagande.

Ändrade mervärdesskatteregler vid e-handel mellan företag och konsumenter

Ändring: Mervärdesskattelagen (1994:200), lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m., skatteförfarandelagen (2011:1244), lagen (2011:1245) om särskilda ordningar för mervärdesskatt för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster, tullagen (2016:253).

Beslutsunderlag: Prop. 2019/20:122

SFS: 2020:1161–1162, 2020:1163, 2020:1170–1171

Ikraftträdande: 1 juli 2021

De nya reglerna innebär att det tidigare undantaget från mervärdesskatt vid import av försändelser med lågt värde slopas och att elektroniska marknadsplatser (plattformar) i vissa fall blir skattskyldiga för mervärdesskatt för varor som säljs via plattformen. Dessutom utökas den särskilda ordningen för redovisning och betalning av mervärdesskatt inom EU (Mini One Stop Shop) till att gälla fler tjänster och varor jämfört med i dag. Ändringarna föranleds av EU:s så kallade e-handelspaket för mervärdesskatt.

Skatten slopas för fler som producerar egen el

Ändring: Lagen (1994:1776) om skatt på energi

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:113

SFS: 2021:409–411

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Ändringen innebär att fler aktörer som producerar egen el i exempelvis solanläggningar omfattas av undantaget från skattskyldighet. Detta sker genom att de så kallade effektgränserna höjs. En motsvarande höjning av

effektgränserna görs även för de aktörer som omfattas av den befintliga skattenedsättningen så att även dessa aktörer får full skattebefrielse.

Privat initiativrätt stärks för snabbare detaljplaneläggning

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900).

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:131 Privat initiativrätt – planintressentens medverkan vid detaljplaneläggning

SFS: 2021:752

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

Ändringen innebär att kommunen i ett positivt planbesked ska redovisa vilket planeringsunderlag som kan behövas vid detaljplaneläggning, om en planintressent har begärt det. Det kan till exempel handla om att det finns behov av en geoteknisk undersökning eller en utredning om förutsättningarna för att ordna vatten och avlopp.

Planintressenten kan även begära att länsstyrelsen ska yttra sig över vilket underlag som kan behövas för att länsstyrelsen ska kunna ta ställning till hur planläggningen förhåller sig till vissa frågor, bland annat riksintressen och strandskydd. Ändringen gör det lättare för planintressenten att ta fram planeringsunderlag vilket kan snabba på planläggningen.

Ändringen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Ändringar för att underlätta nedskrivningar för finansiella företag i kris

Ändring: Lagen (2015:1016) om resolution

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:155 Ändringar i regelverket om hantering av finansiella företag i kris

SFS: 2021:504

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Vid en kris kan ett finansiellt företag försättas i resolution i stället för i likvidation eller konkurs och det är ägarna och borgenärerna, inte skattebetalarna, som ska bära förlusterna i ett sådant företag. Det sker i huvudsak genom att kapital och skulder får skrivas ned eller konverteras i resolution. Företagen måste uppfylla ett minimikrav på nedskrivningsbara skulder, MREL-kravet.

Ändringarna innebär i huvudsak att det nuvarande MREL-kravet ska ersättas av ett nytt krav på kapitalbas och kvalificerade skulder. I förhållande till det

nuvarande kravet innebär ändringarna bland annat att fler företag ska omfattas av kravet och en uttömmande reglering av hur kravet ska uttryckas, bestämmas och uppfyllas. Avsikten med förslagen är att underlätta för nedskrivning eller konvertering av kapital och skulder utanför och i resolution.

Ändringarna innebär anpassningar av svensk rätt till nya bestämmelser i EU:s tillsynsförordning och genomförande i svensk rätt av nya regler i EU:s krishanteringsdirektiv.

Vissa utpekade myndigheter ska ansluta sig till Statens servicecenters tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering

Ändring: Förordningen (2015:665) om statliga myndigheters användning av Statens servicecenters tjänster

Beslutsunderlag: Promemorian Anslutning till Statens servicecenters tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering (Fi2019/02671/SFÖ)

SFS: 2021:228

Ikraftträdande: 16 maj 2021

Statens servicecenter (SSC) samordnar och tillhandahåller tjänster åt andra myndigheter inom ekonomi- och löneadministration. I förordningen anges sedan tidigare att vissa utpekade myndigheter ska ansluta till SSC:s lönerelaterade tjänster. Ändringen innebär att förordningen reglerar även anslutning till SSC:s tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering.

Tio utpekade myndigheter ska senast den 1 januari respektive den 1 juli 2024 ansluta sig till dessa tjänster.

En samordning av myndigheternas administrativa tjänster bedöms medföra en ökad effektivitet i statsförvaltningen.

Tullverket får utökade möjligheter att besluta om postspärrar

Ändring: Tullagen (2016:253), lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och postlagen (2010:1045).

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:49.

SFS: 2021:44, 2021:45, 2021:46, 2021:47.

Ikraftträdande: 1 mars 2021

Tullverkets befogenhet att besluta om kvarhållande av postförsändelser som kan antas innehålla narkotika utvidgas till att även omfatta försändelser som misstänks innehålla vapen, ammunition eller explosiva varor.

Befordringsföretagens skyldighet att till Tullverket anmäla misstanke om att en försändelse innehåller narkotika utvidgas på samma sätt. Möjligheten att lägga postspärrar utvidgas dessutom till att även omfatta försändelser förmedlade av kurirföretag.

Nya EU-bestämmelser införs om tullkontroller av kontanta medel

Ändring: Tullagen (2016:253)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:184

SFS: 2021:753

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

Ändringarna innebär bland annat att Tullverket ges en rätt att under vissa omständigheter hålla kvar kontanta medel i upp till 30 dagar. I vissa fall kan kvarhållandet förlängas till sammanlagt 90 dagar. Syftet är att förebygga och förhindra bland annat penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ändringarna görs med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005.

Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott

Ändring: Lagen (2000:1225) om straff för smuggling, lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder och lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:192

SFS: 2021:761

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

Tulltjänstemän ges en utökad möjlighet att ingripa vid misstanke om brott som Tullverket inte har befogenhet att utreda. I samband med ingripandet får en tulltjänsteman hålla inledande förhör och även i övrigt vidta primära utredningsåtgärder.

Ingripandet får enligt huvudregeln ske efter förfrågan till och godkännande av Polismyndigheten. Ett ingripande kan dock göras utan godkännande om det är fara i dröjsmål, till exempel om det finns risk att en person avviker

innan Polismyndigheten hinner kontaktas och komma till platsen. Vidare får en undersökningsledare i vissa fall begära biträde av Tullverket sedan Polismyndigheten inlett en förundersökning eller om en sådan redan är inledd när en förfrågan om samtycke eller en rapportering sker.

Dessutom ändras bland annat bestämmelserna om när en tulltjänsteman får använda sig av fängsel och utföra kroppsvisitation så att det kan användas i fler situationer jämfört med tidigare.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Skatte- och avgiftsfriheten för förmån av fri parkering och gåva till anställda förlängs

Ändring: Lag (2021:300) om tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering och gåva till anställda (ny lag)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:166

SFS: 2021:300

Ikraftträdande: 1 maj 2021 (gäller retroaktivt från och med den 1 januari 2021)

Under 2020 slopades tillfälligt förmånsbeskattningen för fri parkering till anställda i anslutning till arbetsplatsen. Det infördes även en tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för gåvor som arbetsgivare ger till anställda upp till ett värde på 1 000 kronor per år och anställd. Båda skattelättnaderna förlängs nu så att de gäller även 2021. Dessutom höjs beloppsgränsen för gåvorna till 2 000 kronor per anställd.

Beslut om stöd vid korttidsarbete blir offentliga

Ändring: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:640) och offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:168

SFS: 2021:672-675

Ikraftträdande: 1 augusti 2021. Beslut om stöd som avser ansökningar som kommit in före den 22 oktober 2020 omfattas av undantaget från sekretess först fr.o.m. den 21 oktober 2021.

Det införs ett undantag i sekretessreglerna så att allmänheten och journalister kan ta del av beslut om stöd vid korttidsarbete och granska till exempel vilka företag som beviljats stöd och med vilka belopp. Syftet är att tillgodose intresset av insyn i hur regelverket tillämpas.

Arbetsgivaravgifterna för unga sänks ytterligare under juni–augusti 2021

Ändring: Lagen (2021:55) om särskild beräkning av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift

för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 23 år

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:202

SFS: 2021:590-591

Ikraftträdande: Den 19 juni 2021

Under perioden januari 2021 till och med mars 2023 betalar arbetsgivare en lägre arbetsgivaravgift för personer som är 19–23 år. Nedsättningen förstärks nu ytterligare så att endast ålderspensionsavgiften på 10,21 procent betalas under juni-augusti 2021. Nedsättningen gäller ersättningar upp till 25 000 kronor per månad.

Tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter för upp till två anställda

Ändring: Lag om särskild beräkning av vissa avgifter för arbetsgivare (ny lag) och skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: prop. 2020/21:118

SFS: 2021:423-424

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Sedan 2017 finns en möjlighet för vissa så kallade enmansföretag att få en nedsättning av arbetsgivaravgifterna när en första person anställs i företaget. Nu utvidgas nedsättningen tillfälligt så att den ska gälla företag som inte har någon anställd och som anställer en eller två personer samt företag som har en anställd och som anställer ytterligare en person. De tillfälliga reglerna gäller till och med den 31 december 2022.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för frågor om landets försvar, totalförsvaret, internationellt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, försvarsunderrättelseverksamhet, internationella insatser samt folkrätt vid väpnad konflikt.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Peter Hultqvist:

Pressekreterare Toni Eriksson

Tfn 073-072 83 16

En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt införs

Ny lag: Lag (2021:553) med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt

Ny förordning: Förordning (2021:555) med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:186 Kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt

SFS: 2021:553, 2021:555

Ikraftträdande: 28 juni 2021

I den nya lagen finns kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt om bland annat nationell myndighet för cybersäkerhetscertifiering, tillsyn, sanktioner och förfarandet vid cybersäkerhetscertifiering.

Infrastrukturdepartementet

Infrastrukturdepartementet har ansvar för frågor som rör transporter och infrastruktur, digitalisering och it, postfrågor samt energifrågor.

Kontakt

Presskontakt hos infrastrukturminister Tomas Eneroth:

Pressekreterare Lovisa Alm

Tfn 073-073 97 53

Presskontakt hos energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman:

Pressekreterare Fredrik Persson

Tfn 073-072 81 36

Särskilt investeringsutrymme införs för att öka kapacitet i elnät

Ny lag: Lagen (2021:311) om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:94 Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet – investeringar i ökad nätkapacitet

SFS: 2021:311

Ikraftträdande: 1 juni 2021

Lagen syftar till att skapa särskilda drivkrafter för elnätsföretag att göra investeringar som ökar kapaciteten i nätet. Den gäller nätföretag som har ett outnyttjat underskott i förhållande till intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 och innebär att Energimarknadsinspektionen ska besluta att ett sådant företag har ett särskilt investeringsutrymme.

Åldersgränsen för att få flyga drönare sänks

Ändring: Luftfartsförordningen (2010:770)

Beslutsunderlag: Promemoria som utarbetats i Infrastrukturdepartementet hösten 2020

SFS: 2021:361

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Ändringen innebär att åldersgränsen sänks från 16 till 15 år för fjärrpiloter som flyger drönare inom kategorierna öppen och specifik, som de definieras enligt EU:s bestämmelser. Åldersgränsen gäller dock inte för den fjärrpilot som flyger under direkt övervakning av en fjärrpilot som uppfyller

åldersgränsen. Inte heller för den som flyger en drönare som klassas som leksak.

Bestämmelsen innebär att den åldersgräns på 16 år som sedan årsskiftet gällt enligt det EU-rättsliga regelverket inte längre gäller.

Miljöstyrande start- och landningsavgifter införs

Ändring: Lagen (2011:866) om flygplatsavgifter och förordningen (2011:867) om flygplatsavgifter

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:154 Miljöstyrande start- och landningsavgifter

SFS: 2021:558, 2021:666

Ikraftträdande: 1 juli 2021 (lagen), 1 augusti 2021 (förordningen)

Genom ändringen i lagen får regeringen rätt att meddela föreskrifter om att flygplatsavgifterna på de flygplatser som omfattas av lagen ska differentieras av miljöskäl. Förordningsändringen innebär att de flygplatsavgifter som utgör start- och landningsavgifter ska differentieras i förhållande till luftfartygs klimatpåverkan.

Vidare ges Transportstyrelsen möjlighet att meddela föreskrifter om verkställigheten av förordningen om flygplatsavgifter.

Ändringen har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Förarbevis för vattenskoter införs

Ny lag och förordning: Lag (2021:626) om förarbevis för vattenskoter, förordning (2021:628) om förarbevis för vattenskoter

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:190 Förarbevis för vattenskoter

SFS: 2021:626-628,

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Under sommaren 2021 inleds första steget mot krav på förarbevis för att köra vattenskoter. Kravet att ha förarbevis gäller från och med den 1 maj 2022, men från den 1 juli 2021 är det möjligt att gå den utbildning som krävs för att få ett förarbevis. Tillstånd att ge utbildning får ges till den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt har förutsättningar att bedriva en god utbildning.

Utbildningen ska innehålla både praktiska och teoretiska moment och lägga särskild vikt vid säkerhet och hänsyn till miljö- och naturliv.

Transportstyrelsen kan från den 1 juli i år påbörja utfärdandet av förarbevis till den som har genomgått utbildningen och har fyllt femton år.

En reduktionsplikt för flygfotogen införs

Ändring: Lagen (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensen och dieselbränslen och förordningen (2018:195) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensen och dieselbränslen

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:135 Reduktionsplikt för flygfotogen

SFS: 2021:412-413

Ikraftträdande: 1 juli 2021

En reduktionsplikt för flygfotogen införs. Syftet är att minska växthusgasutsläppen från flyget. Reduktionsplikten innebär att leverantörer av flygfotogen blir skyldiga att blanda in biodrivmedel i fossil flygfotogen. Nivåer för hur mycket utsläppen ska minska föreslås för 2021–2030.

Kravet på inblandning börjar på 0,8 procent 2021 för att successivt öka till 27 procent 2030. Den som inte har uppfyllt plikten för ett kalenderår ska betala en reduktionspliktsavgift. En förseningsavgift ska tas ut av den som för sent redovisar hur plikten har uppfyllts.

Ändringen har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Hållbarhetskriterier införs även för fasta och gasformiga biobränslen

Ändring: Lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen, lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (2011:1200) om elcertifikat och förordningen (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:185 Hållbarhetskriterier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet

SFS: 2021:668-671

Ikraftträdande: 1 juli 2021 – lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen; 1 januari 2022 – lagen om elcertifikat och i lagen om skatt på energi

Hållbarhetskriterier införs för fasta och gasformiga biobränslen som används för produktion av el, värme, kyla eller bränslen i anläggningar av en viss

storlek. För att sådana biobränslen ska kunna få ett hållbarhetsbesked, vilket exempelvis krävs för skattenedsättning eller tilldelning av elcertifikat, får de inte komma från mark med stor biologisk mångfald eller stora kollager. Det finns också begränsningar för hur höga utsläppen av växthusgaser får vara.

Särskilda hållbarhetskriterier införs för skogsbiomassa som används för produktion av biodrivmedel och biobränslen. Om avfall och restprodukter som kommer från jordbruksmark används för framställning av biodrivmedel eller biobränslen, ska det finnas övervaknings- eller förvaltningsplaner för att hantera påverkan på jordbeskaffenheten och markens kollager.

Lagändringarna genomför artiklarna 28–31 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

Ändring: Lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens och förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:195 Förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis

SFS: 2021:594–599

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Det har framkommit att det på grund av coronapandemin finns svårigheter för yrkesförare att genomföra de fortbildningar som behövs för att upprätthålla sådan yrkesförarkompetens som krävs enligt lagen om yrkesförarkompetens. Det införs därför ett förlängt bemyndigande i lagen om yrkesförarkompetens för regeringen att meddela föreskrifter om förlängd giltighetstid för yrkeskompetensbevis. Vidare införs sådana föreskrifter i förordningen om yrkesförarkompetens.

Det införs också föreskrifter som utökar möjligheterna till distansutbildning i samband med fortbildning för att upprätthålla yrkesförarkompetensen.

Det tillfälligt anpassade sjöfartsstödet förlängs

Ändringar: Förordning (2021:567) om fortsatt giltighet för förordningen (2020:730) om tillfälligt anpassat sjöfartsstöd

SFS: 2021:567

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Gäller till och med: 1 oktober 2021

På grund av det minskade antal passagerare som coronapandemin har medfört har flera rederier varit tvungna att ta ett antal färjor tillfälligt ur trafik och permittera stora delar av personalen. En tillfällig förordning togs därför fram som innebär att sjöfartsstöd lämnas för sjömän som med anledning av coronapandemin permitterats eller sysselsatts med underhåll av fartygen eller liknande arbetsuppgifter, även då fartyget tillfälligt tagits ur trafik.

Skälet till att förordningen togs fram var färjornas betydelse för svensk varuförsörjning, export och import men även för persontransporter och besöksnäring. Många av problemen som motiverade förordningen om tillfälligt anpassat sjöfartsnöd kvarstår. Eftersom förordningen upphör att gälla den 30 juni 2021 har regeringen beslutat om en förordning om fortsatt giltighet som upphör att gälla den 1 oktober 2021.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar bland annat för rättsväsendet, migrations- och asylfrågor, krisberedskap, grundlagar och civilrätt.

Kontakt

Presskontakter hos justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

Pressekreterare och pressamordnare Sofie Rudh

Tfn 072-545 74 21

Pressekreterare Simon Sätherberg

Tfn 073-086 23 07

Presskontakter hos inrikesminister Mikael Damberg:

Pressekreterare Mirjam Kontio

Tfn 073-074 05 57

Pressekreterare Per Strängberg

Tfn 073-093 90 56

Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet

Ny lag: Lag om tillträdesförbud till butik

Ny förordning: Förordning om tillträdesförbud till butik

Ändringar: Brottsbalken, med flera författningar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:52 Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet

SFS: 2021:34–39

Ikraftträdande: 1 mars 2021

Det införs en ny lag om tillträdesförbud till butik. Lagen innebär att en person kan förbjudas att få tillträde till och vistas i en butik om det finns risk för att han eller hon kommer begå brott i butiken eller allvarligt trakassera någon som befinner sig där. Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

En ny straffbestämmelse om inbrottsstöld införs. Brottet omfattar stöld som har skett efter intrång i bostad eller annat liknande boende. Straffet är fängelse i lägst ett och högst sex år. Det införs också en ny kvalifikationsgrund, som tar sikte på systematik, i straffbestämmelserna om grov stöld och grovt häleri. Vidare kriminaliseras försök, förberedelse och stämpling till häleri.

Ökad ordning och säkerhet i frivården

Ny lag: Lag om säkerhetskontroll på frivårdskontor

Ändring: Lag om ordningsvakter

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:54 Ökad ordning och säkerhet i frivården

SFS: 2021:77–78

Ikraftträdande: 1 mars 2021

Det har införts en ny lag om säkerhetskontroll på frivårdskontor.

Säkerhetskontroll på frivårdskontor får enligt den nya lagen genomföras om det behövs för att begränsa risken för att det begås brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Syftet med en säkerhetskontroll är att upptäcka vapen och andra farliga föremål.

Kontrollen ska i första hand utföras av Kriminalvårdens egen personal, men den kan även utföras av polismän och ordningsvakter. Den får bestå av kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål, i första hand med en metalldetektor eller en annan liknande anordning.

En särskild straffbestämmelse för uppmaning till självmord införs

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:74 En särskild straffbestämmelse för uppmaning till självmord

SFS: 2021:225

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Det införs en ny straffbestämmelse med två nya brott, uppmaning till självmord och oaktsam uppmaning till självmord. Straffbestämmelsen innebär att det numera under vissa omständigheter är straffbart att uppmana eller att på något annat liknande sätt påverka en person att ta sitt liv. Straffet för uppmaning till självmord är fängelse i högst två år och för oaktsam uppmaning till självmord, böter eller fängelse i högst sex månader. Det finns även en ansvarsfrihetsregel för mindre allvarliga fall.

Villkorlig frigivning ska kunna skjutas upp i större utsträckning

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:18 En tydligare koppling mellan villkorlig frigivning och deltagande i återfallsförebyggande åtgärder

SFS: 2021:74

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Lagändringarna innebär bland annat att den villkorliga frigivningen ska kunna skjutas upp i större utsträckning än tidigare. Det gäller för den som under anstaltstiden inte deltar i eller missköter återfallsförebyggande åtgärder eller andra åtgärder som kan hjälpa den dömda att anpassa sig i samhället. Vidare utökas möjligheterna att skjuta upp den villkorliga frigivningen även vid annan misskötsamhet under tiden som straffet verkställs.

Kontroll- och stödmöjligheter av personer som dömts till skyddstillsyn utökas

Ändringar: Brottsbalken, med flera författningar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:85 Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda

SFS: 2021:249–252

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Lagändringarna innebär att en dom på skyddstillsyn ska vara förenad med övervakning under hela prövotiden om inte annat beslutas och att möjligheten att föreskriva villkor om var den dömda ska vistas eller inte får vistas gjorts tydligare.

Vidare får Kriminalvården rätt att besluta om elektronisk övervakning av den dömda för att kontrollera att en föreskrift följs. Kriminalvården ges också rätt att, i stället för övervakningsnämnden, meddela beslut om övervakning, föreskrifter den dömda ska följa och åtgärder vid misskötsamhet.

Dessutom tydliggörs möjligheten att föreskriva villkor om var den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff ska vistas eller inte får vistas. Kriminalvården får även ökade möjligheter att fatta beslut om elektronisk övervakning av den villkorligt frigivne.

Regler om säkra ursprungsländer

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:71 Uppenbart ogrundade ansökningar och fastställande av säkra ursprungsländer

SFS: 2021:223–224

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Ändringarna innebär att EU-rättens regler om säkra ursprungsländer införs i svensk rätt. Migrationsverket ska kunna anse en asylansökan som uppenbart ogrundad om sökanden kommer från ett land som tagits upp på en förteckning över säkra ursprungsländer. Ett säkert ursprungsland är ett land

där det allmänt och genomgående inte förekommer förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling. Om en asylsökande kommer från ett säkert ursprungsland är utgångspunkten att han eller hon inte har rätt till asyl, samtidigt som det alltid ska göras en individuell prövning. Migrationsverket har bemyndigats att besluta om en förteckning över säkra ursprungsländer.

Ett starkare skydd för betalningsverktyg införs

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:73 En ny straffbestämmelse som skyddar betalningsverktyg

SFS: 2021:322

Ikraftträdande: 31 maj 2021

Det införs ett nytt brott i brottsbalken, olovlig befattning med betalningsverktyg, som ger betalningsverktyg ett starkare skydd mot gärningar med anknytning till bedrägerier och förfalskningar. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet är grovt döms för grov olovlig befattning med betalningsverktyg till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Försök och förberedelse till brottet är straffbart.

Lagändringarna är ett led i genomförandet av ett EU-direktiv om bekämpande av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter.

Den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES förbättras

Ändringar: Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:153 Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program

SFS: 2021:357–358

Ikraftträdande: 7 juni 2021

Lagändringarna, som genomför ett EU-direktiv, innebär bland annat att de rättigheter som krävs för att göra vissa program tillgängliga i så kallade playtjänster inom EES endast behöver godkännas i radio- eller tv-företagets hemland. Tidigare krävdes detta för alla länder där företaget önskade göra programmen tillgängliga. Ändringarna innebär därmed att det blir lättare för radio- och tv-företag att tillgängliggöra program i EES-länder.

Det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar

Ändringar: Brottsbalken, med flera författningar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:170 Barn som bevittnar brott

SFS: 2021:397–399

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Det införs ett nytt brott, barnfridsbrott, som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation. Straffet är fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Det finns också en särskild straffskala för ringa brott.

Rätten till särskild brottsskadeersättning för barn som bevittnar brott ersätts med en rätt till skadestånd. Uppdraget för den särskilda företrädaren för barn utvidgas också till att omfatta fler åtgärder.

Sammanställningsreglerna för mark- och miljödomstolarna blir mer ändamålsenliga

Ändringar: Lagen (1929:405) med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929, lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:104 Mer ändamålsenliga sammansättningsregler för mark- och miljödomstolarna

SFS: 2021:457–459

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Ändringarna innebär att reglerna för hur mark- och miljödomstolen ska vara sammansatt i olika mål och ärenden görs mer flexibla och ändamålsenliga. Sammansättningen ska i större utsträckning bestämmas efter det enskilda målets eller ärendets karaktär. Ändringarna innebär också att Mark- och miljööverdomstolen ska kunna bestå av tre i stället för fyra ledamöter vid avvisning av ett överklagande och vid annan handläggning än avgörande av ett mål eller ärende.

Möjligheterna att utreda förlisningen av passagerarfartyget Estonia utvidgas

Ändring: Lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:165 Utvidgade möjligheter att utreda förlisningen av passagerarfartyget Estonia

SFS: 2021:557

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Lagändringen innebär att det införs ett nytt undantag från det straffsanktionerade förbudet mot dykning och annan undervattensverksamhet vid vraket efter passagerarfartyget Estonia. Undantaget omfattar sådan verksamhet som avser att utreda fartygets förlisning under förutsättning att verksamheten bedrivs av en myndighet i Estland, Finland eller Sverige eller på uppdrag av en sådan myndighet.

Ökad rättssäkerhet och minskad isolering med nya regler för häktningar

Ändringar: Rättegångsbalken, lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och häkteslagen (2010:611)

Beslutsunderlag: Prop. 2019/20:129 Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering, bet. 2020/21:JuU43 med samma namn, rskr. 2020/21:244.

SFS: 2021:285–289

Ikraftträdande: 1 juli 2021

För att motverka isoleringen av misstänkta som är under 18 år och intagna i häkte, ges dessa rätt att vistas med personal eller någon annan i minst fyra timmar varje dag. Tidsgränser införs som innebär att en misstänkt får vara häktad i som längst nio månader, eller tre månader om den misstänkte inte har fyllt 18 år, fram till dess att åtal har väckts.

Tiderna får överskridas i vissa fall, till exempel när brottet är särskilt svårt att utreda för att det är en del av organiserad eller gängrelaterad brottslighet. Det är rätten som beslutar vilka slags restriktioner åklagaren får ge en misstänkt. Ändringarna syftar till en effektivare hantering av häktningar. Förslagen bidrar också till ökad rättssäkerhet och att barnrättsperspektivet får större genomslag.

Myndigheter får ytterligare verktyg för att kontrollera utländska medborgare som vistas i Sverige

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716), utlänningsdatalagen (2016:27), utlänningsförordningen (2006:97) och utlänningsdataförordningen (2016:30)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten

SFS: 2021:390–393

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Lagändringarna innebär att det till exempel blir möjligt att fotografera och, förutsatt att personen har fyllt 14 år, ta fingeravtryck vid inre utlänningskontroller. Om det visar sig att personen inte har rätt att vistas i Sverige ska uppgifterna kunna lagras i ett register för framtida jämförelser.

Lagändringarna innebär också att främlingspass i vissa fall ska kunna beviljas högst tre gånger under en femårsperiod, och att främlingspass och resedokument ska kunna återkallas om innehavaren inte längre har rätt till sådana dokument. Syftet med detta är att motverka missbruk av främlingspass och resedokument.

Barnrättsperspektivet i vårdnadstvister stärks

Ändringar: Föräldrabalken, äktenskapsbalken, rättegångsbalken och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:150 Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister

SFS: 2021:528–529, 2021:532–533

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Ändringarna innebär att barnrättsperspektivet stärks i förfaranden om vårdnad, boende eller umgänge. Det sker bland annat genom att barnets rätt till delaktighet tydliggörs i föräldrabalken och att socialnämnden ges möjlighet att höra ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och närvaro.

Ändringarna innebär även ett stärkt skydd för barn som riskerar att fara illa, bland annat genom nya regler om behörig domstol när barn eller föräldrar har skyddade personuppgifter. En domstol ska också i vissa situationer kunna flytta vårdnaden om ett barn till en tillfällig vårdnadshavare.

Vidare ska nya kompetenskrav för medlare, och ett stärkt sekretesskydd för uppgifter som lämnas till en medlare, skapa bättre förutsättningar för lyckade medlingsuppdrag i mål om vårdnad, boende och umgänge.

Förbud mot erkännande av utländska månggiften införs

Ändringar: Äktenskapsbalken, lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap och lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:149 Förbud mot erkännande av utländska

månggiften

SFS: 2021:464–466

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Lagändringarna innebär att det införs ett generellt förbud mot att i Sverige erkänna utländska månggiften och äktenskap mellan nära släktingar.

Förbudet ska gälla oavsett parternas anknytning till Sverige när äktenskapet ingicks och undantag från förbudet ska endast kunna göras om det finns synnerliga skäl.

Dessutom tydliggörs barnrättsperspektivet vid internationella faderskapsfrågor. Ett utländskt faderskap som grundas på att mannen är gift med den kvinna som fött barnet ska som utgångspunkt gälla här i landet även om äktenskapet inte erkänns.

Konkurshanteringen blir effektivare

Ändringar: Konkurslagen (1987:672), lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:148 En effektivare konkurshantering

SFS: 2021:538–545

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Det införs nya regler i syfte att effektivisera och modernisera konkursförfarandet. All skriftlig kommunikation i konkursförfarandet ska kunna ske i digital form. Exempelvis ska kungörelser fortsättningsvis normalt endast ske på internet. Motsvarande ska gälla för företagsrekonstruktion. Vidare ska den som är försatt i konkurs kunna bekräfta bouppteckningen hos konkursförvaltaren i stället för att avlägga ed i tingsrätten vid ett edgångssammanträde. Därutöver görs vissa ytterligare effektiviseringar av konkurshanteringen.

Tillsynen över fastighetsmäklarbranschen förstärks

Ny lag: Fastighetsmäklarlag

Ny förordning: Fastighetsmäklarförordning

Ändringar: Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt flera förordningsändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:119 En ny fastighetsmäklarlag – förstärkt tillsyn över fastighetsmäklarbranschen

SFS: 2021:516–523

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Den nya fastighetsmäklarlagen innebär en mer heltäckande och slagkraftig tillsyn över fastighetsmäklarbranschen. Lagen gäller inte bara för fastighetsmäklare, utan även för fastighetsmäklarföretag. Lagen innebär bland annat att företagen ska registreras och stå under tillsyn och att de måste uppfylla flera krav för att få vara verksamma.

Företagen ges också ett övergripande ansvar att verka för att de mäklare som är verksamma i företaget följer god fastighetsmäklarsed. Dessutom utvidgas skyldigheterna enligt penningtvätsregleringen till att omfatta företagen. Författningsändringarna syftar till att öka tryggheten för köpare och säljare vid bostadsaffärer.

Stärkt skydd för geografiska beteckningar och tydligare regler vid registrering av varumärken och företagsnamn i ond tro

Ändringar: Varumärkeslag (2010:1877), lagen (2018:1653) om företagsnamn, lag (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:125 Stärkt skydd för geografiska beteckningar och tydligare regler vid registrering av varumärken och företagsnamn i ond tro

SFS: 2021:561–563

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Lagändringarna innebär att varumärkeslagens bestämmelser om bland annat skadestånd kan tillämpas vid intrång i geografiska beteckningar som skyddas inom EU till följd av vissa internationella avtal som EU har ingått (den så kallade Genèveakten och frihandelsavtalen med Vietnam respektive Singapore).

Ändringarna innebär också att möjligheterna att vägra registrering av varumärken och företagsnamn utvidgas med hänsyn till ny praxis från EU-domstolen när det gäller ansökningar om registrering som sker i otillbörligt syfte (ond tro).

Kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete införs till avtalet mellan EU och Förenade kungariket

Ny lag: Lag om kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Ny förordning: Förordning om kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Ändringar: Följdändringar i ett antal lagar och en förordning

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:197 Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

SFS: 2021:709 och 2021:713

Ikraftträdande: 15 juli 2021

Avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021 och trädde i kraft den 1 maj 2021. Avtalet reglerar vad som ska gälla mellan parterna i en mängd olika frågor. För det straffrättsliga samarbetet finns bland annat bestämmelser om överlämnande av misstänkta eller dömda personer, ömsesidig rättslig hjälp samt frysning och förverkande av egendom.

Kompletterande bestämmelser införs i en ny lag för att samarbetet om överlämnande av misstänkta eller dömda personer samt förverkande av egendom ska kunna fungera effektivt i Sverige. Lagen innehåller bestämmelser när Sverige begär bistånd eller lämnar bistånd till Förenade kungariket. Även en ny förordning och vissa följdändringar i befintliga lagar och en förordning införs.

Ändrade regler i utlänningslagen

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716), socialförsäkringsbalken, studiestödslagen (1999:1395), lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och utlänningsförordningen (2006:97) samt följdändringar i ett antal lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen

SFS: 2021:000

Ikraftträdande: 20 juli 2021

Lagändringarna innebär att uppehållstillstånd som beviljas för bland andra skyddsbehövande som huvudregel ska vara tidsbegränsade. Dessutom ska permanent uppehållstillstånd tidigast kunna beviljas efter minst tre år med tidsbegränsat uppehållstillstånd och endast om vissa särskilda krav är uppfyllda. Skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras. Det införs också ett skärpt försörjningskrav vid anhörginvandring.

Ändringarna innebär också att vissa vuxna personer som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning hit ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Kontrollen över explosiva varor skärps

Ändringar: Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, förordningen (1999:1135) om misstankeregister och förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Beslutsunderlag: Ds 2020:17 Skärpt kontroll över explosiva varor och prop. 2020/21:158 Skärpt kontroll över explosiva varor

SFS: 2021:657-660

Ikraftträdande: 1 augusti 2021

I syfte att öka kontrollen över de som befattar sig med explosiva varor och bidra till att bryta utvecklingen att kriminella i en ökad utsträckning använder sig av explosiva varor görs ändringar i lagen om brandfarliga och explosiva varor. Den tidigare tillståndsprövningen blir nu mer omfattande och Polismyndighetens roll vid tillståndsgivningen förstärks.

Samtidigt förtydligas och utökas regleringen kring bland annat möjligheten att återkalla tillstånd. Dessutom görs vissa andra ändringar som kan stärka kontrollen, såsom begränsningar i vissa tillstånds giltighetstid och utökad föreskriftsrätt.

Förbättrade villkor för skuldsatta barnfamiljer vid löneutmätning

Ändringar: Utsökningsbalken och konkurslagen (1987:672)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:161 Löneutmätning och digitala ansökningar i utsökningsförfarandet

SFS: 2021:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2021 och 1 juni 2022

Lagändringarna syftar till att förbättra löneutmätningsskyldighetsärenders ekonomiska och sociala situation samt att effektivisera utsökningsförfarandet. Det tydliggörs att en gäldenär kan få anstånd med betalningen mer än en gång under en pågående löneutmätning. Dessutom ska Kronofogdemyndigheten inte längre behöva ändra ett beslut om löneutmätning om resultatet av ändringen skulle vara obetydligt.

Vidare ska en ansökan om utmätning eller annan verkställighet kunna ges in till Kronofogdemyndigheten digitalt. Nästa år höjs dessutom det belopp som barnfamiljer får behålla vid löneutmätning.

Säkerheten stärks för vissa identitets- och uppehållshandlingar

Ändringar: Passlagen (1978:302), utlänningslagen (2005:716), förordningen (2005:661) om nationellt identitetskort, utlänningsförordningen (2006:97) och förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten

Beslutsunderlag: Ds 2020:22, Ökad säkerhet för vissa identitets- och uppehållshandlingar – anpassning av svensk rätt till en ny EU-förordning och prop. 2020/21:120, Ökad säkerhet för vissa identitets- och uppehållshandlingar – anpassning av svensk rätt till en ny EU-förordning

SFS: 2021:414–416 och 2021:435–436

Ikraftträdande: 2 augusti 2021

Till följd av en ny EU-förordning ändras reglerna om nationella identitetskort, uppehållskort och permanenta uppehållskort. I fortsättningen ska både ansiktsbild och fingeravtryck tas och sparas i ett lagringsmedium (chip) i dessa handlingar. Motsvarande gäller redan för pass och uppehållstillståndskort. Åldersgränsen för fingeravtryck sätts till sex år.

Vid en gränskontroll ska ansiktsbild och fingeravtryck kunna tas på nytt, för jämförelse med uppgifterna i korten. Till övriga ändringar hör att giltighetstiden för nationella identitetskort till barn under tolv år sänks från fem år till tre år. Samma giltighetstid gäller redan för pass till barn under tolv år.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar bland annat för frågor om kultur, medier, demokrati, urfolket samerna och de nationella minoriteterna, det civila samhället, idrott, trossamfund och ungdomspolitik.

Kontakt

Presskontakt hos kultur- och demokratiminister Amanda Lind:
Pressekreterare Desha Svenneborg
Tfn 073-093 50 60

Lättnader i kriterierna för att få redaktionsstöd återinförs

Ändring: Mediestödsförordningen (2018:2053)

SFS: 2021:276

Ikraftträdande: 14 april 2021

I samband med att redaktionsstödet infördes 2020 gjordes vissa lättnader i kriterierna för att få stöd, i syfte att göra det möjligt för fler medier att ta del av stödet. Dessa lättnader var tillfälliga för 2020, men återinförs nu även för 2021.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Ny stödperiod införs för inställda och uppskjutna kulturevenemang

Ändring: Förordning (2020:246) om statligt stöd för kulturevenemang som har ställts in eller skjutits upp med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19

SFS: 2021:123

Ikraftträdande: 4 mars 2021

Genom ändringen införs en möjlighet att ansöka om stöd för kulturevenemang som skulle ha hållits mellan 1 oktober och 31 december 2020 och som ställts in eller skjutits upp på grund av ett förbud meddelat av regeringen eller länsstyrelserna.

Ändringen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Statligt stöd till organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

Ny förordning: Förordning (2021:134) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

SFS: 2021:134

Ikraftträdande: 15 mars 2021

Statsbidraget får ges till vissa organisationer inom det civila samhället som behöver förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Bidraget syftar till att möta ökade behov av sådan verksamhet med anledning av coronapandemin.

Förordningen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Miljödepartementet

Miljödepartementet ansvarar för frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur, friluftsliv samt internationellt miljösamarbete.

Kontakt

Presskontakter hos klimat- och miljöminister samt vice statsminister Per Bolund:

Pressekreterare Josefin Sasse

Tfn 073-077 94 69

Pressekreterare Victor Thomsen

Tfn 073-078 24 75

Utökat stöd för åtgärder som minskar utsläpp

Ändring: Förordningen (2017:1319) om statligt stöd till åtgärder för att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser och för negativa utsläpp

SFS: 2021:32

Ikraftträdande: 23 februari 2021

Ändringar i den så kallade industriklivsförordningen innebär att stöd ska kunna ges även för åtgärder som minskar utsläpp som indirekt kopplar till industrins processer samt andra åtgärder som på ett väsentligt sätt bidrar till att nå klimatmålen. Förordningens rubrik ändras till ”Förordning om statligt stöd till åtgärder som bidrar till industrins klimatomställning”.

Utsläppsgränsen skärps och bonusbelopp höjs för klimatbonusbilar

Ändring: Förordningen (2017:1334) om klimatbonusbilar

SFS: 2021:200

Ikraftträdande: 1 april 2021

Utsläppsgränsen skärps till 60 gram CO₂/km och högsta bonusbeloppet höjs till 70 000 kronor för klimatbonusbilar. Det högsta bonusbeloppet ges endast till nollutsläppsfordon medan övriga bilar får högst cirka 45 000 kronor i bonus beroende på utsläppsnivå, utifrån en justerad beräkningsmodell.

Möjligheten att ge dispens från EU:s kemikalielagstiftning utökas

Ändring: Förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer

SFS: 2021:156

Ikraftträdande: 30 mars 2021

Möjligheten för försvarsinspektören för hälsa och miljö att ge dispens från EU:s kemikalielagstiftning utökas till att omfatta dispens för produkter som avser Totalförsvarets forskningsinstitut samt dispens som behövs för att tillgodose svenska försvarsintressen och som avser varor som är avsedda att användas för militära ändamål.

Användningen av bekämpningsmedel skärps

Ändring: Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel

SFS: 2021:229

Ikraftträdande: 1 oktober 2021

Användning av växtskyddsmedel förbjuds inom vissa i förordningen särskilt utpekade områden. Förbudet omfattar bland annat lekplatser, skolgårdar, gårdar till förskolor, samt parker och trädgårdar och andra områden som i första hand är avsedda att vara rekreationsområden som allmänheten har tillträde till.

Även användning på tomtmark för bostadshus, på krukväxter, i trädgårdar, inom koloniträdgårdsområden och i växthus som inte används yrkesmässigt förbjuds. Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Naturvårdsverket får möjlighet att föreskriva om undantag från användningsförbuden.

Kommunen får möjlighet att i enskilda fall ge dispens.

Naturvårdsverket får tydlig grund för att avslå ansökningar om gratis tilldelning av utsläppsrätter

Ändring: Förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser

SFS: 2021:247

Ikraftträdande: 15 maj 2021

Ändringen innebär att Naturvårdsverket får en tydlig grund för att avslå ansökningar om gratis tilldelning av utsläppsrätter, vilket behövs för att det svenska regelverket ska vara i överensstämmelse med EU-rätten. EU-kommissionen har nyligen beslutat att 49 svenska fjärrvärmeanläggningar som eldar biomassa inte omfattas av utsläppshandelsdirektivet och inte är berättigade till gratis tilldelning av utsläppsrätter.

Ändring av anmälningsplikt och tillsyn när allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling

Ändring: Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

SFS: 2021:368

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Anmälningsplikten enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) kommer att omfatta även verksamheter med risk för annan smitta än bara blodsmitta. Verksamheter med risk för blodsmitta omfattas redan i dag.

Med anledning av en ny lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar och tillhörande förordning har det dessutom gjorts två följdändringar i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH).

Anmälningsplikten enligt FMH upphör för de verksamheter som omfattas av den nya lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar.

Kommunens tillsynsansvar enligt FMH upphör också för lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling och där verksamheten endast omfattas av den nya lagen.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet ansvarar för frågor som rör företag med statligt ägande, näringsliv, landsbygd och areella näringar, djur och livsmedel samt regional utveckling.

Kontakt

Presskontakt hos näringsminister Ibrahim Baylan:

Pressekreterare Kajsa Loord

Tfn 073-075 97 31

Presskontakt hos landsbygdsminister Jennie Nilsson:

Pressekreterare Max Ney

Tfn 073-094 25 40

Konkurrensverket får större befogenheter

Ändring i lag: Konkurrenslagen

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:51 Konkurrensverkets befogenheter

SFS: 2021:81

Ikraftträdande: 1 mars 2021

Det införs bestämmelser som innebär att instansordningen för prövning av konkurrensskadeavgift ändras. Detta för att Konkurrensverkets tillsyn över konkurrensreglerna ska bli effektivare. Konkurrensverket får, i stället för Patent- och marknadsdomstolen, som första instans besluta i frågor om konkurrensskadeavgift. Verkets beslut kan överklagas till domstolen.

Vidare införs bestämmelser som innebär bland annat att Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar utökas. Konkurrensverket får också besluta om sanktionsavgifter mot företag som trotsar verkets beslut under utredningen av en överträdelse som företaget är misstänkt för (utredningsskadeavgift).

Ändrade regler för kontrollmyndigheter i livsmedelskedjan

Ändring i lagar: epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter, lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m., lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m., lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion och djurskyddslagen

(2018:1192).

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning.

SFS: 2021:167–175

Ikraftträdande: 1 april 2021

Ändringarna innebär bland annat att det nya uttrycket annan offentlig verksamhet införs i lagarna som en beteckning för sådana myndighetsuppgifter som inte är offentlig kontroll. Kontrollmyndigheterna får i vissa fall rätt att köpa in produkter utan att identifiera sig, i syfte att kontrollera att produkterna uppfyller gällande krav.

Det införs även bestämmelser om skyldighet för kontrollmyndigheterna att ha ett ändamålsenligt rapporteringssystem för den som vill anmäla misstänkta överträdelser av den nya kontrollförordningen. Vidare införs bestämmelser om tystnadsplikt för organ med delegerade uppgifter och för fysiska personer som offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet har delegerats till. Beslut som har meddelats av sådana organ eller fysiska personer ska kunna överklagas.

Ändringarna görs för att anpassa svensk lagstiftning till en ny EU-förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i livsmedelskedjan.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Giltighetstiden för undersökningstillstånd förlängs

Ändring: Minerallagen (1991:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:67 Undersökningstillstånd

SFS: 2021:120

Ikraftträdande: 1 mars 2021

Minerallagen ändras för att motverka allvarliga konsekvenser för prospekteringsbolagen och gruvbranschen till följd av coronapandemin.

Ändringarna innebär bland annat att giltighetstiden för undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande var giltiga den 1 mars 2021 och som inte har förlängts tidigare ska förlängas med ett år.

Giltighetstiden förlängs också med ett år för undersökningstillstånd som var giltiga den 1 mars 2021 och som tidigare har förlängts genom att det visats att ändamålsenlig undersökning har utförts. Även undersökningstillstånd

som var giltiga den 1 mars 2021 och som tidigare förlängts på grund av att tillståndshavaren har haft godtagbara skäl till att undersökning inte har skett och dessutom gjort sannolikt att området kommer att undersökas under den tid som ansökningen avser får ett års förlängd giltighetstid. Därtill införs det bestämmelser som innebär att giltighetstiden förlängs med ett år även för tillstånd som var giltiga den 1 mars 2021 och som förlängts genom att det visats att det finns särskilda skäl för förlängning.

Bestämmelserna gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Hysesstödet återinförs för 2021

Ny förordning: Förordning om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran under 2021

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:84 Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset, prop. 2020/21:99 Vårändringsbudget för 2021 och prop. 2020/21:208 Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, kultur, idrott och civilsamhälle samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset

SFS: 2021:273

Ikraftträdande: 3 maj och den 2 juli 2021

För att mildra de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin återinförs det statliga stödet när vissa lokalhyresgäster får rabatt på hyran, som togs fram våren 2020, för ytterligare nio månader, januari–september 2021.

Stödet är utformat så att lokalhyresvärdar som sänker den fasta hyran för hyresgäster under perioden januari–mars 2021 ges kompensation med 50 procent av den nedsatta fasta hyran.

Researrangörer får möjlighet att låna till återbetalningar

Nya förordningar: Förordning om statligt lån till arrangörer och återförsäljare av paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 och förordning om statligt lån för återbetalning av kostnaderna för vissa avbeställda eller inställda paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:77 Extra ändringsbudget för 2021 – Stöd till företag, medel för vaccinering och andra åtgärder med anledning av coronaviruset.

SFS: 2021:57

Ikraftträdande: 10 februari 2021

Genom förordningen ges det möjligheter för en arrangör eller återförsäljare av paketresor att låna pengar för att kunna återbetala sina skulder till resenärer enligt paketreselagen. De lån som lämnas gäller återbetalningar för sådana resor som beställts före den 31 oktober 2020 och som skulle ha påbörjats någon gång under perioden 1 mars 2020–31 januari 2021 eller som påbörjats och avbrutits under den perioden.

Handelsbolag kan få statligt omsättningsstöd

Ny förordning: Förordning om omsättningsstöd till handelsbolag för mars 2020–februari 2021

Beslutsunderlag: Prop. 2021:77 Extra ändringsbudget för 2021 – Stöd till företag, medel för vaccinering och andra åtgärder med anledning av coronaviruset, Prop. 2020/21:84 Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

SFS: 2021:208

Ikraftträdande: 29 mars 2021

Den nya förordningen innehåller bestämmelser om statligt stöd till handelsbolag, inklusive kommanditbolag, med minst en fysisk person som delägare. Stödet omfattar perioden mars 2020–februari 2021.

För att stöd ska beviljas krävs att handelsbolagets nettoomsättning för stödperioden understiger en viss procentsats av nettoomsättningen för referensperioden. Omsättningsminskningen ska så gott som uteslutande vara orsakad av coronapandemin.

Frågor om stöd prövas av i förordningen angivna länsstyrelser. En ansökan om stöd ska lämnas på formulär som fastställs av Boverket.

Förordningen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Statligt omsättningsstöd till enskilda näringsidkare förlängs

Ny förordning: Förordning om omsättningsstöd till enskilda näringsidkare för augusti 2020–februari 2021

Beslutsunderlag: Prop. 2021:77 Extra ändringsbudget för 2021 – Stöd till företag, medel för vaccinering och andra åtgärder med anledning av

coronaviruset, Prop. 2020/21:84 Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

SFS: 2021:143

Ikraftträdande: 2 mars 2021

Den nya förordningen innehåller bestämmelser om statligt stöd till enskilda näringsidkare. Stödet omfattar perioden augusti 2020–februari 2021.

För att stöd ska beviljas krävs att den enskilda näringsidkarens nettoomsättning för stödperioden understiger en viss procentsats av nettoomsättningen för referensperioden. Omsättningsminskningen ska så gott som uteslutande vara orsakad av coronapandemin.

Frågor om stöd prövas av i förordningen angivna länsstyrelser. En ansökan om stöd ska lämnas på formulär som fastställs av Boverket.

Förordningen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor om social omsorg, hälso- och sjukvård, funktionshinderfrågor, folkhälsa och socialförsäkringar.

Kontakt

Presskontakt hos socialminister Lena Hallengren:

Pressekreterare Elin Aarflot

Tfn 073-274 23 53

Pressekreterare Sofia Brändström

Tfn 073-065 16 12

Presskontakt hos socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi:

Pressekreterare Hanna Kretz

Tfn 073-0649604

Nationell läkemedelslista införs

Ny lag: Lagen (2018:1212) om nationell läkemedelslista

Ny förordning: Förordningen (2021:67) om nationell läkemedelslista

Ändringar: Lagen (2018:1213) om ändring i lagen (1996:1157) om läkemedelskommittéer, lagen (2018:1214) om ändring i patientdatalagen (2008:355), lagen (2018:1215) om ändring i lagen (2009:366) om handel med läkemedel mfl.

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:223 Nationell läkemedelslista, prop.

2017/18:233 Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel, prop.

2019/20:158 Senarelagt införande av nationell läkemedelslista och bastjänstgöring för läkare

SFS: 2018:1212–1216 och 1241, 2020:305–310, 2021:67–70

Ikraftträdande: 1 maj 2021 respektive den 1 maj 2023 för krav på hälso- och sjukvårdens aktörer och deras uppgiftsskyldighet

Nationell läkemedelslista är ett nytt personregister som ersätter receptregistret och läkemedelsförteckningen. I registret samlas uppgifter om bland annat patienters förskrivna och uthämtade läkemedel.

Nationell läkemedelslista förväntas öka patientsäkerheten och effektivisera arbetet vid ordination och förskrivning av läkemedel. Bland annat förskrivare, personal vid öppenvårdsapotek och den enskilde kommer att kunna ha tillgång till uppgifter i registret. Vissa spärrar, krav på integritetshöjande samtycke samt sök begränsningar finns i registret.

Införandet har på grund av coronapandemin flyttats fram till den 1 maj 2021 respektive den 1 maj 2023 avseende krav på hälso- och sjukvårdens aktörer och deras uppgiftsskyldighet.

Återhämtningsbonus införs i vård- och äldreomsorgen

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg

Beslutsunderlag: Remisspromemoria Förordning om statsbidrag för att främja ett hållbart arbetsliv, S2021/02252

SFS: 2021:313

Ikraftträdande: 1 juni 2021

Statsbidrag (återhämtningsbonus) införs i syfte att förbättra arbetsituationen för anställda inom vård och äldreomsorg. Bidraget möjliggör för kommuner och regioner att finansiera projekt som syftar till att utprova nya eller vidareutveckla befintliga arbetsmetoder, arbetssätt eller arbetstidsmodeller, inklusive arbetstidsförkortning. Även privata vård- och omsorgsgivare kan ta del av bidraget via kommunen eller regionen. Kommunen eller regionen samordnar ansökan. Bidraget administreras av Socialstyrelsen.

Förordningen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Skyddet stärks för den enskilde vid estetiska behandlingar

Ny lag och förordning: Lag (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, förordning (2021:367) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

Ändring: Patientskadelagen (1996:799), patientdatalagen (2008:355), patientsäkerhetslagen (2010:659) och förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:57 Lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

SFS: 2021:363–368

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Den nya lagen innebär att det ställs kompetenskrav för den som utför de estetiska behandlingar som omfattas av lagen. Endast den som har legitimation som läkare eller tandläkare med adekvat specialistkompetens får utföra estetiska kirurgiska ingrepp. Endast den som har legitimation som läkare, tandläkare eller sjuksköterska får utföra estetiska injektionsbehandlingar.

Relevant patientsäkerhetslagstiftning ska tillämpas när behandlingarna utförs. Särskild information ska lämnas till den enskilde som måste samtycka till behandlingen. För att ett kirurgiskt ingrepp ska få utföras måste en betänketid om minst sju dagar ha gått innan ingreppet får utföras, och för en injektionsbehandling minst två dagar. Man måste vara 18 år för att få genomgå behandlingar och ingrepp som omfattas av lagen.

Verksamheter som bedrivs enligt lagen ska betala en årsavgift om 13 500 kr till Inspektionen för vård och omsorg för myndighetens tillsyn.

Primärvårdens definition ändras och dess grunduppdrag lagregleras

Ändring: Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientdatalagen (2008:355)

Beslutsunderlag: Prop. 2019/20:164 Inriktningen för en nära och tillgänglig vård – en primärvårdsreform

SFS: 2020:1042–1043

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Definitionen av primärvård ändras på så sätt att primärvården svarar för behovet av sådana åtgärder i form av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller någon annan särskild kompetens. Vad som ingår i primärvårdens grunduppdrag anges i lag. Kravet att signera journalanteckningar lättas upp genom att journaler endast vid behov måste signeras.

Ändringarna har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Målgruppen för stöd ur Allmänna arvsfonden utökas

Ny lag och förordning: Lag om Allmänna arvsfonden, förordning om Allmänna arvsfonden

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:139 Ett modernt regelverk för Allmänna arvsfonden

SFS: 2021:401 och 2021:403

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Allmänna arvsfonden moderniseras för att även fortsättningsvis vara ett relevant och rättssäkert sätt att förvalta arv efter personer som saknar arvsberättigade släktingar. Förutom verksamhet som riktar sig till barn,

ungdomar eller personer med funktionsnedsättning ska även verksamhet som riktar sig till äldre personer kunna få stöd. Bestämmelser införs som innebär att det är regeringen som beslutar om hur stort det utdelningsbara beloppet ska vara varje år.

De övergripande kriterierna för stöd lagregleras och bestämmelser införs som förhindrar att beviljat stöd betalas ut om kraven för stöd inte uppfylls. Arv som har tillfallit fonden ska kunna avstås till sambor i något fler fall än tidigare. Regelverket ändras också på så sätt att Kammarkollegiet fattar beslut i samtliga fall om avstående av arv och försäljning av egendom.

Riktålder för pension bestäms till 67 år för år 2027

Ändring: Ny förordning om riktålder för pension för år 2027

Beslutsunderlag: 2 kap. 10 a–10 c §§ socialförsäkringsbalken, prop. 2018/19:133 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv

SFS: 2021:394

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Riktålder för pension är tänkt att styra de pensionsrelaterade åldersgränserna i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem samt att fungera som ett riktmärke för de försäkrades individuella pensionsbeslut. Riktåldern för pension bestäms till 67 år för år 2027.

Bastjänstgöring införs som en inledande del i läkarnas specialiseringstjänstgöring

Ändringar: Lagen (2018:1996) om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659), lagen (2020:311) om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659), lagen (2021:000) om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659) mfl.

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:274 Bastjänstgöring för läkare, prop. 2019/20:158 Senarelagt införande av nationell läkemedelslista och bastjänstgöring för läkare, prop. 2020/21:177 Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring

SFS: 2018:1996–1997, 2020:311–312, 2020:1098–1099, 2021:448–449

Ikraftträdande: 1 juli förutom för SFS 2021:449 (förordningsändringen) som träder i kraft den 2 juli 2021

Läkarnas specialiseringstjänstgöring (ST) moderniseras för att ge alla läkare en strukturerad introduktion till svensk hälso- och sjukvård, oavsett utbildningsland. ST förlängs med sex månader med inledande delen bastjänstgöring (BT). Socialstyrelsen får rätt att ta ut avgift för intyg om

godkänd BT. Eftersom läkarexamen kommer vara legitimationsgrundande tas kravet på allmäntjänstgöring (AT) bort.

Sammantaget kan förändringarna leda till att tiden det tar att bli färdig specialist förkortas. För läkare som har utbildat sig enligt nuvarande regelverk gäller övergångsbestämmelser. Den som har gått den nu gällande läkarutbildningen och gjort AT ska kunna välja att gå nuvarande ST eller den nya som inkluderar BT. Detsamma gäller för den som har fått beslut om att göra AT för att få legitimation. Införandet har flyttats fram till den 1 juli 2021 på grund av coronapandemin.

Lagar och förordningar med anledning av spridningen av coronapandemin

Begränsning av antalet deltagare på allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

Ändring: Förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Beslutsunderlag: Remisspromemoria Ändringar i begränsningsförordningen (S2021/01524)

SFS: 2021:356

Ikraftträdande: 1 juni 2021

Anordnaren av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning ska begränsa antalet deltagare på ett smittsäkert sätt, utforma lokaler m.m. på ett sådant sätt att trängsel undviks och se till att in- och utpassage kan ske så att trängsel undviks. Antalet deltagare får högst uppgå till 8 deltagare inomhus, 50 deltagare inomhus om sittplats anvisas, 100 deltagare utomhus, 500 deltagare utomhus om sittplats anvisas och 150 idrottsutövare vid motionslopp eller liknande idrottstävlingar utomhus.

En särskild bestämmelse gäller för allmänna sammankomster som hålls för religionsutövning med anledning av dödsfall. Folkhälsomyndigheten får meddela föreskrifter om krav på smittskyddsåtgärder och ges möjlighet att begränsa deltagarantalen i ett län. Stadigvarande tivolinöjen och vissa tivolianordningar regleras som nöjesparker, djurparker, temaparker och liknande anläggningar. Marknader regleras som handelsplatser.

Ett tilläggsbidrag till barnfamiljer införs inom bostadsbidraget

Ändring: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:99 Vårändringsbudget för 2021

SFS: 2021:585–586

Ikraftträdande: 1 juli 2021 respektive 1 januari 2022

Ett tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget lämnas under perioden juli–december 2021 med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad.

Tilläggsbidraget lämnas utan ansökan och omfattas inte av den slutliga avstämning som görs i fråga om bostadsbidrag efter kalenderårets slut.

Lagändringar som innebär att nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag återinförs träder i kraft den 1 januari 2022.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar bland annat för regeringens utbildnings-, forsknings- och folkbildningspolitik.

Kontakt

Presskontakt hos utbildningsminister Anna Ekström:
Pressekreterare Anja Lindberg Sundberg
Tfn 076-116 77 45

Presskontakt hos minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans:
Pressekreterare Tove Kullenberg
Tfn 073-842 50 59

Möjlighet att införa betygssättning från årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och från årskurs 5 i specialskolan införs

Ändring: Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:58 Möjlighet till betyg från årskurs 4 – efter försöksverksamheten

SFS: 2021:191–192

Ikraftträdandedatum: 1 april 2021

Ändringarna innebär att en rektor för sin skolenhet får möjlighet att besluta att betyg ska sättas från och med årskurs 4 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och från och med årskurs 5 i specialskolan. Lärarna ska ges tillfälle att yttra sig inför beslutet. Rektorn ska snarast underrätta huvudmannen skriftligen om beslutet och huvudmannen ska anmäla det till Statens skolverk.

Ett beslut om att tidigare betygssättning ska upphöra att gälla ska fattas i samma ordning som ett beslut om att införa tidigare betyg. Bestämmelser om betyg i skollagen och andra författningar ska gälla vid tidigare betygssättning men med vissa anpassningar till dessa årskurser. Beslutet ska fattas senast den 30 april före det läsår då beslutet ska börja gälla.

Ändringarna har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

Fortbildning av förskollärare för kompetens att undervisa i grundskolan införs

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för fortbildning av förskollärare

Ändring: Förordningen (2007:223) om uppdragsutbildning för fortbildning av lärare och förskollärare

SFS: 2021:151–152

Ikraftträdande: 1 april 2021

Ändringen ger möjlighet för statliga universitet och högskolor att på uppdrag av Skolverket anordna uppdragsutbildning för fortbildning av förskollärare. Den nya statsbidragsförordningen ger dessutom huvudmän för förskoleklassen möjlighet att söka statsbidrag för kostnader de har för lön till förskollärare som deltar i sådan utbildning. Utbildningen ska syfta till att stärka kompetensen hos förskollärare som är verksamma i förskoleklass att kunna undervisa i de första årskurserna i grundskolan och ge dem kompetens om elevers läs-, skriv- och matematikinlärning.

Förordningarna har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Nya fortbildningsinsatser införs för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare

Ändring: Förordning om ändring i förordningen (2007:223) om

uppdragsutbildning för fortbildning av lärare och förskollärare

Beslutsunderlag: Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17).

SFS: 2021:152

Ikraftträdande: 1 april 2021

För att genomföra två nya fortbildningsinsatser – mentorsutbildning och rekryteringsutbildning för blivande rektorer – görs en ändring så att dessa insatser kan anordnas som uppdragsutbildning av statliga universitet eller högskolor på uppdrag av Skolverket.

Syftet med mentorsutbildningen är att lärare och förskollärare som ska vara mentorer för nyutexaminerade lärare och förskollärare ska få en utbildning avsedd för denna uppgift. Syftet med rekryteringsutbildningen är att ge en utbildning till de lärare och förskollärare som vill bli rektorer. Båda utbildningarna riktar sig till legitimerade lärare respektive förskollärare.

Ändringen har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Möjligheten att få statsbidrag för utbildning för lärare i yrkesämnen förlängs ett år

Ändring: Förordningen (2013:60) om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen

SFS: 2021:226

Ikraftträdande: 25 april 2021

Ändringen innebär att statsbidrag enligt förordningen om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen får lämnas ytterligare ett år, till utgången av 2023. Dessutom får bidrag enligt förordningen lämnas för kostnader för studier som påbörjas före den 1 oktober 2021, i stället för som tidigare bara för kostnader för studier som påbörjats före den 1 oktober 2020. Syftet med statsbidraget är att ge lärare i yrkesämnen i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och komvux möjlighet att avlägga yrkeslärarexamen.

Statsbidrag för att främja lärares praktiktäna forskning inom skolväsendet införs

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för främjande av forskning och utvecklingsarbete i skolväsendet

Beslutsunderlag: Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17)

SFS: 2021:237

Ikraftträdande: 1 maj 2021

Den nya förordningen innebär att statsbidrag kan lämnas till en huvudman inom skolväsendet för att göra det möjligt för lärare och förskollärare som har en examen på forskarnivå (licentiats- eller doktorsexamen) att ägna viss del av sin arbetstid åt praktiktäna forskning och utvecklingsarbete. För att få statsbidraget behöver huvudmannen finansiera minst lika stor del av kostnaderna som läraren eller förskolläraren ägnar åt praktiktäna forskning och utveckling som bidrag ges för. Syftet med statsbidraget är att främja forskning och utvecklingsarbete i skolväsendet.

Förordningen har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Åtgärder vidtas för att öka lärarkompetensen

Ändringar: Skollagen (2010:800), lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800), gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

Ny förordning: Förordning om försöksverksamhet med anställning under viss utbildning i svenska som andraspråk

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:152 Vissa insatser för ökad lärarkompetens

SFS: 2021:000

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Det förtydligas i skollagen att huvudmannen ansvarar för att all personal ges möjlighet till kompetensutveckling. Det skapas möjlighet för en ny försöksverksamhet för att obehöriga lärare som deltar i viss högskoleutbildning ska få anställas som sfi-lärare under tre eller, i vissa fall, fyra år.

Lärare som ska bedriva viss undervisning inom riksrekryterande utbildning på nationella program i gymnasieskolan, ska kunna få anställas utan tidsbegränsning. Den övergångsperiod under vilken det medges undantag från krav på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning i grundsärskolan och vissa andra skolformer förlängs till utgången av juni 2028.

Metoden för registerkontroll ändras så att personer som erbjuds arbete i vissa delar av skolväsendet ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret i stället för att lämna ett sådant utdrag. Registerkontrollen utvidgas dessutom till att även omfatta gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Vissa av ändringarna har sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Forskarutbildade ges fortsatt möjlighet att läsa en kompletterande pedagogisk utbildning för att få en ämneslärarexamen

Ändring: Förordningen (2016:705) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå

SFS: 2021:282

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Gäller till och med: 31 december 2028

För att fler forskarutbildade ska kunna bli ämneslärare i skolan förstärks och förlängs den särskilda satsningen på en kompletterande pedagogisk utbildning för personer som har en examen på forskarnivå. Förordningen om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå förlängs till och med den 31 december 2028. Den tid inom vilken en student har rätt att få ut examen förlängs till och med den 31 december 2031.

Nya bestämmelser om akademisk frihet, livslångt lärande, internationalisering och samverkan

Ändring: Högskolelagen (1992:1434)

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:60 Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige

SFS: 2021:317

Ikraftträdande: 1 juli 2021

I högskolelagen införs en bestämmelse om att det som en allmän princip i högskolornas verksamhet ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas. I högskolelagen anges också att högskolorna i sin verksamhet ska främja ett livslångt lärande.

Högskolelagens bestämmelse om internationalisering ändras så att den samlade internationella verksamheten vid varje högskola dels ska stärka kvaliteten i högskolans utbildning och forskning, dels nationellt och globalt bidra till sådan hållbar utveckling som högskolorna har i uppgift att främja.

Bestämmelsen om högskolornas samverkansuppgift ändras så att det i högskolornas uppgift ska ingå att samverka med det omgivande samhället för ömsesidigt utbyte och att verka för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta.

Skolans undervisning om sexualitet, samtycke och relationer förstärks

Ändring: förordningar om läroplaner för grundskolan, specialskolan, sameskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, vuxenutbildningen och gymnasiesärskolan (SKOLFS 2010:37, 2010:250, 2010:251, 2010:255, 2011:144, 2012:101 och 2013:148)

SKOLFS: 2021:5–11

Ikraftträdande: 1 juli 2021

I läroplanerna förstärks skrivningar om sexualitet, samtycke och relationer. Ändringarna innebär bland annat att undervisningen i detta kunskapsområde

ska ske återkommande och i högre grad bidra till att främja elevernas hälsa och välbefinnande samt stärka deras förmåga att göra medvetna och självständiga val.

Det införs även nya skrivningar om motverkande av hedersrelaterat våld och förtryck. Dessutom finns nu för alla skolformer förstärkta skrivningar om jämställdhet som bland annat ska bidra till att motverka begränsande könsmonster och främja kvinnors och mäns lika rättigheter och möjligheter. Skolorna ska tillämpa ändringarna från och med hösten 2022.

Ändringarna bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

De med störst behov av utbildning prioriteras för urval och högskoleförberedande examen inom kommunal vuxenutbildning

Ändringar: Skollagen (2010:800), förordningen om vuxenutbildning (2011:1108) och förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

Beslutsunderlag: Prop. 2019/20:105, Komvux för stärkt kompetensförsörjning och SOU 2018:71, En andra och en annan chans – ett komvux i tiden

SFS: 2020:447, 2021:96 och 2021:101

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Bestämmelserna om vilka som ska prioriteras inom kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå ändras så att de med störst behov av utbildning prioriteras. Dessutom ändras reglerna om urval till dessa delar av komvux bland annat i syfte att öka möjligheterna till utbildning för dem som behöver ställa om från ett yrke till ett annat.

Det införs även en mer flexibel högskoleförberedande gymnasieexamen som inte längre knyts till gymnasieskolans nationella program utan till något av studieområdena samhällsvetenskap och humaniora eller naturvetenskap och teknik. Detta för att det behöver bli enklare för personer med en brokig utbildningsbakgrund att få en gymnasieexamen från komvux.

Dessutom blir det möjligt att genomföra ett komvuxarbete inom komvux. Ett komvuxarbete är ett arbete som kan ingå i en gymnasieexamen från komvux.

Inom komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå införs ett komvuxbevis vilket är ett dokument som kan innehålla uppgifter om utbildning som en person har genomgått inom komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå och utbildning inom gymnasiesärskolan.

Fokus på kunskap och bildning i nya kurs- och ämnesplaner

Ändringar: förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, förordning (SKOLFS 2011:118) om kursplan i ämnet judiska studier i grundskolan och förordningen (SKOLFS 2010:261) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena

SKOLFS: 2020:93–95 och 2021:3–4

Ikraftträdande: 1 juli 2021

Kursplanerna i grundskolan och vissa ämnesplaner på gymnasial nivå har reviderats. Syftet med ändringarna är att kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen ska förbättras och att betygen ska bli mer rättvisande för eleverna. Ändringarna innebär att fakta och förståelse betonas tydligare och att det centrala innehållet anpassas när det gäller omfattning, konkretionsgrad och progression. Grundskolan ska tillämpa ändringarna från och med hösten 2022.

Ändringarna bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Lagar och förordningar med anledning av coronapandemin

Fribeloppet för studiemedel slopas även under 2021

Ändringar: Förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta

SFS: 2021:142 och 2021:000

Ikraftträdande: 1 mars 2021 för första halvåret 2021 och 1 augusti 2021 för andra halvåret 2021

Ändringarna innebär att det så kallade fribeloppet för studiemedel slopas även under 2021. Fribeloppet reglerar hur hög inkomst en studerande kan ha utan att studiemedlen minskas. Fribeloppet slopades tillfälligt under 2020 för att bland annat säkerställa att studerande skulle kunna arbeta inom samhällsbärande funktioner utan att deras studiestöd påverkades. Ett annat syfte var att öka incitamenten för varslade eller uppsagda personer att börja studera. Till följd av den fortsatta spridningen av covid-19 förlängs det slopade fribeloppet.

Ändringarna bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Möjligheten att utfärda slutbetyg i komvux förlängs fyra år

Ändringar: Förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning, högskoleförordningen (1993:100) och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

SFS: 2021:244–246

Ikraftträdande: 15 maj 2021

Ändringarna innebär att slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux) får utfärdas senast den 1 juli 2025, i stället för som tidigare senast den 1 juli 2021. Ändringarna syftar till att underlätta för elever som drabbas av de begränsningar av komvux som coronapandemin har föranlett.

De äldre bestämmelserna om grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare ska fortsätta att gälla för den som senast den 1 juli 2025 har fått slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning. Även de äldre bestämmelserna om behörighet till yrkeshögskoleutbildning ska fortsätta att gälla för den som senast den 1 juli 2025 har fått ett sådant slutbetyg.

Sänkt avgift för prövning av betyg för vissa elever

Ändring: Förordning om ändring i förordningen (1991:1124) om avgifter för prövning inom skolväsendet

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:99 Vårändringsbudget för 2021

SFS: 2021:000

Ikraftträdande: 17 juli 2021

Gäller till och med: 31 december 2021

Många i gymnasieskolan och högstadiet i grundskolan som haft distansundervisning under en längre tid på grund av coronapandemin har påverkats negativt och fått sämre betyg. Elever som slutfört sin utbildning kan därför på nytt ges möjlighet att visa sina kunskaper genom så kallad prövning, för att få högre betyg.

För att förbättra förutsättningarna för elever som slutfört sin gymnasieutbildning under 2020 och 2021 sänks under 2021 den avgift som huvudmannen för utbildningen kan ta ut från den som genomgår prövning

från 500 kr till högst 150 kr. Den sänkta avgiften gäller för ett
prövningstillfälle per kurs.

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet ansvarar för Sveriges utrikes-, bistånds- och utrikeshandelspolitik.

Kontakt

Presskontakter hos utrikesminister Ann Linde:

Pressekreterare Klara Watmani

Tfn 073-072 59 27

Pressekreterare Andreas Enbuske

Tfn 076-130 58 86

Presskontakt hos utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg:

Pressekreterare Vidar Jakobínuson Lindgren

Tfn 073-840 33 12

Presskontakt hos biståndminister Per Olsson Fridh:

Pressekreterare Robert Englund

Tfn 073-0448965

Dröjsmålstalan införs vid erkännande av yrkeskvalifikationer

Ändring: Lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikation och förordning om ändring i förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Belägg: Prop: 2020/21:96 Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer.

SFS: 2021:329–330

Ikraftträdande: 1 juni 2021

En möjlighet införs för en enskild att utnyttja den rätt att väcka en så kallade dröjsmålstalan som följer av EU:s direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer. En sökande som inte har fått något beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen i ett ärende om erkännande av yrkeskvalifikationer, utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat eller överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat, ges rätt att begära en förklaring av en domstol att ärendet uppehålls. Om en domstol bifaller en sådan begäran ska den förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet. En särskild reglering görs för dröjsmålstalan för ärenden om etablering under svensk advokattitel.

Fortsatt befogenhet att utöva marknadskontroll av varor och produkter

Ändring: Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning genom ändring i flera lagar.

Belägg: Prop. 2020/21:189 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning.

SFS: 2021:000

Ikraftträdande: 16 juli 2021

Med marknadskontroll avses enligt svensk rätt myndigheters kontroll av produkter efter att de har släppts ut på marknaden. Genom att tillverkare vars produkter inte uppfyller gällande krav kan hindras från att sälja sina produkter motverkas osund konkurrens samtidigt som slutanvändare skyddas från farliga produkter.

För att upprätthålla en hög skyddsnivå för produkter och förhindra en snedvriden konkurrens är det nödvändigt att marknadskontroll sker likvärdigt inom hela EU. Genom ändringar i flera lagar sker nu Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning, så att myndigheter som utövar marknadskontroll i dag kan fortsätta med det.